

CHP ve iç muhalefet

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Belli bir pratik etrafında çıkış yapan CHP içi muhalefetin daha geniş kapsamlı bir harekete dönüşüp dönüşmeyeceği beklenirken asıl sorulması gereken soru bir parti içi muhalefetin hangi zemine, hangi yöntemle oturması gerektiğidir.

Türkiye'deki sosyal demokrasi hareketinin kendisine özgü bir geçmişi olduğu biliniyor. Daha totaliter eğilimli bir partinin kimlik özelliklerini tevarüs ederek ve tarihsel bazı dönüşümlerle bugüne bağlanan sosyal demokrasi özellikle 1990'larda yaşanan uluslararası oluşumlara uyarlanma konusunda ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Bu aslında yeni bir şey de değildir. Türkiye sosyal demokrasisi 1970 ve 1980'lerde de dünyada bu ideolojinin yaşadığı değişimleri yakalamakta güçlük çekmiştir. Sosyal demokrasi merkezden ve devletten giderek bağımsızlaşırken Türkiye'de modeli bu gerçeği algılamakta daima geç kalmıştır. Zaman zaman

daha farklı şeyler öne sürse de sosyal demokrasi Türkiye'de devletin ve ideolojisinin temel savunucusu olmayı daima tercih etmiştir. Arada bir gösterdiği farklılaşma arayışları ise netleşmemiş, tersine, bu siyasetin eklektik, karmaşık bir söylem üretmesine yol açmıştır. Üstelik iki merkez sol partinin mevcudiyeti süreci daha da karmaşık bir hale getirmiştir.

Oysa 1990'larda ortaya çıkan yeni 'dünya düzeni' mutlaka benimsenmesi gereken özellikler taşımaktadır. 1970'lerdeki 'yeni toplumsal ve siyasal hareketler'in getirdiği sonuçları geniş ölçüde içeren bu açılım, devlet yerine toplum, kitle yerine birey, kalıcı, katı bir ideoloji etrafında kenetlenme yerine sorunlar çevresinde bir araya gelme ve nihayet aşağıdan yukarıya örgütlenme, katılımcılık gibi vazgeçilmez yeni ilkeleri geriye dönüşü olmaksızın temellendirmiştir. Türkiye'deki çelişki, sosyal demokrasinin kabul eder görünmesine karşın bu anlayışı bir model olarak gerek parti içinde gerekse parlamenter siyasette uygulamaya koyamamasından türemektedir. Son dönemde İngiltere ve Almanya'da meydana gelen değişikliklerden etkilenmiş görünse

de o sürecin özünü oluşturan yaklaşımlar henüz parti örgütlenmesine ve ideolojisine yansıtılmamıştır. Kaldı ki, parti ve örgüt anlayışında göze çarpan bir yeni kurumlaşma ortaya koyulmadan önerilecek her model, görüntüsü ne olursa olsun bugünkü sonucu yeniden üretecektir. Yukarıdan inme, seçkin ve pozitivist olacaktır.

Nitekim sonradan CHP'nin ilhak ettiği SHP içinde bu türden gelişmeler olmuş, onların manifestoları yazılmış ve o metinler genel başkanlar tarafından savunulmuştur ama beklenen dönüşüm yaşanmamıştır. Çünkü bu bir süreç ve irade sorunudur. Kaldı ki, demokrasi - devlet bağlamında üretilen makro bir modele dayanmayan mikro bir parti içi yenilenme çok anlamlı da değildir. Şimdi muhalefet eğer bir atılım başlatmak istiyorsa bunu politik pratikten çıkarmalı, çok önemli olsa da salt parti içi demokrasi gibi bir sorunla yetinmemeli, öncelikle genel ve kapsamlı, ideolojik temelli yeni bir modeli, katılımcı bir anlayışla kurmaya başlamalıdır. Sürecin bundan sonrasını tayine olanak verecek olan da herhangi başka bir şey değil yalnızca hareketin ideolojik plandaki ivmesi, kapsamı ve yörüngesidir.